

Press materijal

Galerija likovnih umjetnosti, Osijek

Europska avenija 9

31000 Osijek

www.gluo.hr

031/251280

031/251281

Srijeda, 18. rujna 2013. u Galeriji likovnih umjetnosti, Osijek

12 sati – press konferencija

Galerija likovnih umjetnosti Osijek organizira izložbu *Likovna baština obitelji Pejačević* pod pokroviteljstvom predsjednika RH Ive Josipovića.

Izložba je dio projekta *Skriveno blago europskog plemstva* kojem je cilj istražiti i prezentirati bogatu i vrijednu likovnu baštinu plemićkih obitelji koje su živjele i djelovale na području istočne Hrvatske od 18. do sredine 20. stoljeća (obitelj Pejačević, valpovački vlastelini Hilleprand von Prandau i Normann-Ehrenfels, vukovarska vlastelinska obitelj Eltz), ujedino predstaviti ugledne članove tih obitelji te njihove kolekcionarske i mecenatske dosege na području likovne kulture. Ovim će izložbama GLUO predstaviti najznačajniji dio svoga fundusa te pokazati da se tom likovnom građom Hrvatska i Slavonija upisuju na kartu zajedničke europske likovne baštine.

Autorice izložbe i kataloga *Likovna baština obitelji Pejačević* su **dr. sc. Jasminka Najcer Sabljak** iz Galerije likovnih umjetnosti, Osijek i **Silvija Lučevnjak, prof.** ravnateljica Zavičajnog muzeja Našice.

Izložba u Galeriji likovnih umjetnosti, Osijek bit će postavljena **od 19. rujna 2013. do 7. siječnja 2014.**, a u siječnju i veljači u nešto promijenjenom obiku bit će prenešena i postavljena u **Umjetničkom paviljonu u Zagrebu**. U razdoblju od svibnja do rujna 2014. bit će, u nešto smanjenom obliku, postavljena u **Zavičajnom muzeju Našice i Gradskom muzeju Virovitica**. Postoji i mogućnost njenog gostovanja u Mađarskoj (Šopron), Bugarskoj (Sofija/Čiprovci) i Srbiji (Ruma).

O istraživanju:

Započevši 2001. intenzivno istraživanje likovne baštine obitelji Pejačević, autorice izložbe postupno su identificirale većinu likovne građe koja je nakon Drugog svjetskog rata prenešena iz našičkih dvoraca obitelji Pejačević u Državni muzej u Osijeku (danas Muzej Slavonije Osijek). Kasnije je ta građa,

posebno ona slikarska, u najvećem dijelu ušla u zbirke GLUO, no podaci o izvornom smještaju i nastanku tih predmeta bili su vrlo oskudni, ponegdje i pogrešni. Istraživanja su donijela niz novih spoznaja o tim umjetnicima, uz brojne pomake u atribuciji i datiranju. Kasnije je interes istraživačica proširen na likovnu baštinu drugih grana obitelji Pejačević (tzv. virovitičke i rumsko-retfalačke grane) te je istražen povijesni razvoj četiriju najznačajnijih obiteljskih umjetničkih zbirki, koje su po mjestu svoga nastanka i razvoja nazvane ***virovitičkom, našičkom, podgoračkom i retfalačkom zbirkom***.

Paralelno s istraživanjem ovih zbirki, istražen je i direktan ili indirektan utjecaj obitelji Pejačević na djela likovne umjetnosti izvan tih zbirki. Prvenstveno se to odnosi na arhitekturu njihovih dvoraca, kurija, mauzoleja te kapela i crkava kojima su bili patroni. U sakralnim je objektima istraživana i crkvena oprema (oltari, liturgijsko ruho i posuđe, vitraji, ...) koju su naručivali Pejačevići. Uočeno je i postojanje vrijednih portreta s prikazom članova obitelji Pejačević izvan njihovih obiteljskih zbirki. Ta su djela bila naručivana za protokolarnu i reprezentativnu namjenu raznih institucija, udruženja i sl. Istražena je i uloga obitelji Pejačević kao mecena likovne umjetnosti.

Unatoč činjenici da je obitelj Pejačević tijekom gotovo 250 godina na prostoru nekadašnje Habsburške Monarhije imala niz objekata, u rasponu od dvoraca i gradskih palača do kurija i skromnijih objekata, razina njihove istraženosti i poznavanje njihovog nekadašnjeg inventara i umjetnina nije dovoljna kako bi se predstavila cjelina likovne baštine vezane uz obitelj Pejačević.

Tema likovne baštine obitelji Pejačević u Galeriji likovnih umjetnosti u Osijeku bila je prvo temom magisterija Jasminke Najcer Sabljak, a zatim i dijelom teme njenog doktorskog rada, koji je obranjen 2012. na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu pod nazivom „Umjetničke zbirke vlastelinskih obitelji u Slavoniji i Srijemu“. Na temelju rezultata tih istraživanja njena je matična ustanova (GLUO) prihvatila projekt i ove te nekoliko daljnjih izložbi na kojima bi se predstavila likovna baština najznačajnijih slavonskih i srijemskih plemićkih obitelji (projekt *Skriveno blago europskog plemstva*).

O katalogu:

Katalog izložbe na 320 stranica donosi povijest likovne baštine obitelji Pejačević prateći razvoj obitelji kroz prvo razdoblje (od dolaska Pejačevića iz Bugarske krajem 17. st. do podjele na obiteljske grane u drugoj polovini 18. st.) te kasnije razdoblje u kojem se posebno razmatraju umjetnine vezane uz našičku, rumsko-retfalačku i virovitičku granu.

Posebnu vrijednost katalogu izložbe daju **prilozi suradnika**, koji pišu o povijesti **obitelji Pejačević u Bugarskoj** (povjesničarka dr. sc. Yordanka Gesheva iz Sofije), **u Rumi** (povjesničar Đorđe Bošković iz Zavičajnog muzeja Ruma) i **Šopronu** (dr. Franjo Pajrić, predstavnik Hrvatske manjinske samouprave u Šopronu).

U posebnom segmentu kataloga bit će, kroz niz tekstova, predstavljeni opsežni, višegodišnji restauratorski radovi na izloženim umjetninama. Upravo zahvaljujući velikom zalaganju brojnih restauratora (**Hrvatskog restauratorskog zavoda u Zagrebu, te ALU u Zagrebu - Odsjeka za restauriranje i konzerviranje umjetnina**), kao i financijskoj potpori Ministarstva kulture RH, Osječko-baranjske županije i drugih sponzora, umjetnine su ponovno zasjale u punom sjaju.

O izložbi:

U prizemlju i na prvome katu GLUO u 11 prostorija bit će predstavljeno **153 umjetnine** od ukupno **178** katalogiziranih umjetnina (slike, grafike, skulpture). Najveći je broj umjetnina (**110**) iz **posjeda GLUO**, zatim po brojnosti slijede djela iz Muzeja Slavonije u Osijeku te nekoliko umjetnina iz Franjevačkog samostana u Virovitici, Hrvatskog povijesnog muzeja u Zagrebu, Moderne galerije u Zagrebu, Muzeja Grada Zagreba, Zavičajnog muzeja Našice, Muzeja Valpovštine u Valpovu, privatne zbirke obitelji Clary und Aldringen iz Salzburga i jedna izuzetno značajna slika nedavno donirana GLUO iz zbirke obitelji Guadagni iz Firence.

Kako je izložba koncipirana kao predstavljanje likovne baštine obitelji Pejačević, o povijesti njihovih posjeda govori se samo u kontekstu glavne teme. No, u katalogu i na samoj izložbi (putem filma) moći će se dobiti i glavne informacije o najvažnijim objektima vezanim uz obitelj Pejačević (dvorcima, palačama, kurijama, crkvama i mauzolejima).

Posebnim filmom predstaviti će se i višegodišnji posao na konzervaciji i restauraciji umjetnina (slika, okvira i grafika).

Izdvojene teme:

Podgoračka zbirka

Među najzanimljivijim otkrićima u pripremi izložbe je rekonstrukcija tzv. *podgoračke zbirke*. Pavao grof Pejačević (1813. - 1907.) i njegova supruga Alvina (1830. - 1882.), rođ. barunica Hillebrand bili su članovi tzv. rumsko-retfalačke grane obitelji Pejačević i posjedovali su vlastinstvo sa sjedištem u Podgoraču (mjesto između Našica i Osijeka). Pavao i Alvina stvorili su u Podgoraču izuzetno vrijednu umjetničku zbirku, koju po mjestu nastanka nazivamo ***podgoračkom zbirkom***. Značajan broj od trideset slika iz atelijera uglednog austrijskog slikara Carla Rahla (1812. - 1865.) u ovoj zbirci, nastalih u vrlo kratkom razdoblju (1855. - 1860.), govori o intenzivnoj kupovini i narudžbi umjetnina iz kruga te radionice, zasigurno upravo pod Alvininim utjecajem. Ovaj značajan broj umjetnina upućuje i na intenzivne veze Rahla i njegovog slikarskog kruga te Alvine Pejačević kao vrsne kolekcionarke i umjetnice. Naime, u zbirci je pronađeno **i jedno njezino djelo (pejsaž), čime se Alvina ubraja u vrlo zanimljiv krug tzv. slikarica-plemkinja 19. stoljeća**. Među djelima *podgoračke zbirke* ukupno šesnaest smatramo slikama Carla

Rahla ili barem radovima nastalim pod njegovom „majstorskom palicom“, dok ostala potječu iz kruga njegovih učenika. Ova je zbirka, stjecajem okolnosti, još prije Drugog svjetskog bila prenešena u Valpovo te je nakon rata predana u osječki muzej zajedno s ostalim umjetninama iz valpovačkog dvorca. Sve do sada o ovoj se, izuzetno značajnoj likovnoj zbirci iz malog slavonskog mjesta Podgorač, ništa nije znalo.

Retfalačka zbirka

Izdvojit ćemo i otkriće gotovo intaktno sačuvanog **umjetničkog materijala iz retfalačkog dvorca** obitelji Pejačević, koji je oko 1923., nakon prodaje ovoga dvorca, bio prenešen u dvorac Herrnau u Salzburgu. Zahvaljujući ljubaznosti g. Felixa Claryja, sadašnjeg vlasnika ovoga dvorca i potomka obitelji Pejačević, kustosice izložbe pregledale su tijekom 2012. godine ovaj materijal te izlučile pet umjetnina koje su posuđene za izložbu.

Donirani portret Aurore barunice Vanderlinden d'Hoogvorst

Na izložbi će biti predstavljen i **donirani portret Aurore barunice Vanderlinden d'Hoogvorst rođ. markize Guadagni** iz 1868. godine. Ova je plemkinja u prvome braku bila supruga Aleksandra grofa Pejačevića iz rumsko-retfalačke grane obitelji Pejačević, a sliku je prošle godine GLUO poklonila obitelj Guadagni iz Firence.

Iz recenzije:

... Iako se u posljednja tri desetljeća počinje ukazivati na provenijenciju tih umjetnina, tek ova izložba u cijelosti, međutim, ispravlja „nepravdu“ i donosi reprezentativan uvid u golemu zbirku koja se taložila u rukama Pejačevića tijekom dva i pol stoljeća. Iako se danas više ne mogu gledati *in situ*, na zidovima i u prostorima rezidencija za koje su rađene, odnosno gdje su dospjele rodbinskim vezama, ova će izložba omogućiti da se konačno zna gdje su se ove umjetnine ranije nalazile, što predstavljaju, tko im je autor i kada su nastale. Osnova je to na kojoj će daljnja istraživanja zasigurno temeljiti brojni budući povjesničari umjetnosti.

Konačno, zaključiti se može kratko da se bez obitelji Pejačević do sada nije mogla pisati hrvatska povijest 19. i početka 20. stoljeća, a od ove publikacije bez njih se neće moći pisati ni nacionalna povijest umjetnosti.

dr. sc. Zvonko Maković, red. prof.; dr. sc. Dragan Damjanović, doc.

Odsjek za povijest umjetnosti

Filozofski fakultet, Zagreb

Program događanja:

srijeda, 18. rujna 2013.

12 sati – press konferencija, nazočne autorice izložbe i ravnateljica GLUO, razgled izložbe uz stručno vodstvo

četvrtak, 19. rujna 2013.

18 sati – predstavljanje kataloga izložbe i svečanost otvorenja u Hrvatskoj gospodarskoj komori - Županijskoj komori Osijek, Europska avenija 13

19, 30 sati – razgledanje izložbe u prostoru Galerije, Europska avenija 9

petak 20. rujna 2013.

11 sati – predavanje dr. sc. Yordanke Gesheve (Sofija, Bugarska) *Obitelj Pejačević i Bugarska*, u prostoru Galerije, Europska avenija 9

Kontakti:

Jasminka Najcer Sabljak 091/32 13 586, jasminka.najcer@gluo.hr

Silvija Lučevnjak 091/54 29 037, silvija.lucevnjak@gmail.com

Radno vrijeme:

utorak, srijeda, petak, 10 – 18 sati

četvrtak, 10 – 20 sati

subota, nedjelja i blagdani, 10 – 13 sati

Cijene ulaznica:

djeca iz dječjih vrtića, umirovljenici – 5 kn

učenici osnovnih i srednjih škola, studenti (grupe od 10 osoba) – 10 kn

odrasle osobe (pojedinačni posjeti) – 15 kn

obiteljska ulaznica – 25 kn

stručno vodstvo – cijena ulaznice uvećana za 2 kn

Za grupne posjete molimo prethodnu najavu.

Popratni program:

– ciklus predavanja

– stručno vodstvo autorice izložbe

– edukativni program

– vodstvo prilagođeno uzrastu posjetitelja (dječji vrtići, osnovne škole, srednje škole) s dodatnim didaktičkim aktivnostima (potrebna je prethodna najava)

– likovne i kreativne radionice tematski vezane uz izložbu.

Detaljnije o programima:

www.gluo.hr

tel.: 031 251 290

e-mail: muzejski.pedagog@gluo.hr

PRILOZI:

1. Friedrich Johann Gottlieb Lieder (1780. - 1859.)

Obitelj Pejačević u perivoju virovitičkog dvorca, 1811.

2. Vlaho Bukovac (1855. – 1922.)

Teodor grof Pejačević, 1903

3. Menci Clement Crnčić (1865.-1930.)

Bura na moru, oko 1908.